

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

18 november 1994

No. NBLF. 949511

Directie Natuur, Bos,
Landschap en Fauna

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste lid, van de richtlijn van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand, 79/409/EEG (Pb. EG L 103) worden de volgende gebieden aangewezen:
 - a. het op bijlage A van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Eemmeer, Gooimeer en IJmeer";
 - b. het op bijlage B van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Kwade Hoek".
2. De aanwijzingen, bedoeld in het eerste lid, gaan vergezeld van een toelichtende nota.

Artikel 2

Deze beschikking treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

's-Gravenhage, 18 november 1994

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
J.J. van Aartsen

Toelichting voor de Staatscourant

Artikel 4, eerste lid, van de richtlijn van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand, 79/409/EEG (Pb. EG L 103), bepaalt dat voor de leefgebieden van de in bijlage I van de richtlijn vermelde vogelsoorten speciale beschermingsmaatregelen getroffen worden, opdat deze soorten daar waar zij nu voorkomen, kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten.

De Lid-Staten dienen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten meest geschikte leefgebieden als speciale beschermingszone aan te wijzen, waarbij rekening wordt gehouden met de bescherming die deze soorten behoeven. Gelijksoortige maatregelen dienen de Lid-Staten ingevolge artikel 4, tweede lid, van de richtlijn te nemen ten aanzien van de niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogels.

Tot nog toe is in Nederland, sinds 1986, een achttiental gebieden aangewezen als speciale beschermingszone. In het Meerjarenprogramma Natuur en Landschap 1992-1996 wordt de aanwijzing als speciale beschermingszone van de bovengenoemde twee gebieden aangekondigd. Bij de onderhavige beschikking worden deze aangewezen. De in de beschikking genoemde kaarten en toelichtende nota's liggen ter inzage in de bibliotheek van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Bezuidenhoutseweg 73 te 's-Gravenhage.

Eemmeer, Gooimeer en IJmeer

Het gebied "Eemmeer, Gooimeer en IJmeer", bestaande uit drie deelgebieden, ligt in de provincies Utrecht, Noord-Holland en Flevoland, in de gemeenten Bunschoten, Zeewolde, Eemnes, Blaricum, Naarden, Huizen en Muiden. De oppervlakte beslaat bijna 1800 hectare. Het zijn overgebleven delen van de oorspronkelijke Zuiderzee, die na de afsluiting van de Zuiderzee en de drooglegging van de Flevopolders tussen het oude en het nieuwe land zijn uitgespaard. Het betreft het Eemmeer en de ondiepe delen van het Gooimeer en het IJmeer, inclusief oeverlanden.

In deze randmeren trad door verzoeting en de beschutte ligging verlanding op langs de oude kust. Plaatselijk zijn vrij brede oevervegetaties ontstaan. De oeverzones bestaan voornamelijk uit moerasvegetaties met slikranden.

Het open water van de randmeren is van grote betekenis als fourageer-, rust-, en ruigebied voor tal van watervogels, met name tijdens de najaarstrek en de winterperiode. De slikranden langs de kust zijn van belang als fourageergebied en slaapplek voor doortrekkende steltlopers. De moerasvegetaties en wilgenstruwelen zijn van groot belang als broedgebied.

Bestuur en beheer van "Eemmeer, Gooimeer en IJmeer" zijn gericht op bescherming en behoud van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden, van het gebied. Dit komt onder meer tot uiting in de status "als kerngebied" en "natuurontwikkelingsgebied" in het Natuurbeleidsplan (1990), de aanwijzing als staats- en beschermd natuurmonument op grond van de Natuurbeschermingswet, de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplannen en in het gevoerde beheer.

Kwade Hoek

Het gebied de "Kwade Hoek" ligt in de provincie Zuid-Holland en behoort tot het grondgebied van de gemeente Goedereede. Het gebied heeft een oppervlakte van ongeveer 825 ha en is in eigendom van de Staat; het aan de landzijde gelegen gedeelte van circa 375 ha is in beheer bij de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. Het gebied ligt aan de Noordzee, bij de monding van het Haringvliet. De "Kwade Hoek" bestaat uit ondiepe zee en uit beweid schor en slikken, doorsneden door grillig verlopende kreken en vochtige, primaire duinvalleien met een brede strook jonge duintjes.

De "Kwade Hoek" kent door de afwisseling van duinen, schorren en slikken een rijke broedvogelstand. In de trektijd fourageren en rusten in de poelen en kreken, op het strand en op de droogvallende platen vaak steltlopers. In de herfst verzamelen zich hier grote groepen Lepelaars voor de najaarstrek. Het gebied is eveneens van belang als overwinteringsgebied voor ganzen.

Bestuur en beheer zijn gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden, van het gebied. Dit komt onder meer tot uiting in het feit dat het gebied als "kernegebied" deel uitmaakt van de ecologische hoofdstructuur van Nederland zoals aangegeven in het Natuurbeleidsplan (1990), dat het gebied is aangemerkt als één van de vier gebieden met "accent natuur" in de beleidsconvenant "Integraal Beleidsplan Voordelta (1993)", in de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplan en in het door de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten gevoerde beheer.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
J.J. van Aartsen

LNV

Aanwijzing speciale beschermingszone in het kader van de EG-Vogelrichtlijn

Beschikking waarbij een tweetal gebieden wordt aangewezen als Speciale beschermingszone in het kader van de EG-Vogelrichtlijn ('Eemmeer, Gooimeer en IJmeer' en 'Kwade Hoek')

18 november 1994/Nr. NBLF. 949511
Directie Natuur, Bos, Landschap en Fauna

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,

Besluit:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste lid, van de richtlijn van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand, 79/409/EEG (Pb. EG L 103) worden de volgende gebieden aangewezen:

- het op bijlage A van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam 'Eemmeer, Gooimeer en IJmeer';
- het op bijlage B van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam 'Kwade Hoek'.

2. De aanwijzingen, bedoeld in het eerste lid, gaan vergezeld van een toelichtende nota.

Artikel 2

Deze beschikking treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

's-Gravenhage, 18 november 1994.
De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
J. J. van Aartsen.

Toelichting

Artikel 4, eerste lid, van de richtlijn van

de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand, 79/409/EEG (Pb. EG L 103), bepaalt dat voor de leefgebieden van de in bijlage I van de richtlijn vermelde vogelsoorten speciale beschermingsmaatregelen getroffen worden, opdat deze soorten daar waar zij nu voorkomen, kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten. De Lid-Staten dienen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten meest geschikte leefgebieden als speciale beschermingszone aan te wijzen, waarbij rekening wordt gehouden met de bescherming die deze soorten behoeven. Gelijksortige maatregelen dienen de Lid-Staten ingevolge artikel 4, tweede lid, van de richtlijn te nemen ten aanzien van de niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogels. Tot nog toe is in Nederland, sinds 1986, een achttiental gebieden aangewezen als speciale beschermingszone. In het Meerjarenprogramma Natuur en Landschap 1992-1996 wordt de aanwijzing als speciale beschermingszone van de bovengenoemde twee gebieden aangekondigd. Bij de onderhavige beschikking worden deze aangewezen. De in de beschikking genoemde kaarten en toelichtende nota's liggen ter inzage in de bibliotheek van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Bezuidenhoutseweg 73 te 's-Gravenhage.

Eemmeer, Gooimeer en IJmeer

Het gebied 'Eemmeer, Gooimeer en IJmeer', bestaande uit drie deelgebieden, ligt in de provincies Utrecht, Noord-Holland en Flevoland. In de gemeenten Bunschoten, Zeewolde, Eemnes, Blaricum, Naarden, Huizen en Muiden. De oppervlakte beslaat bijna 1800 hectare. Het zijn overgebleven delen van de oorspronkelijke Zuiderzee, die na de afsluiting van de Zuiderzee en

de drooglegging van de Flevopolders tussen het oude en het nieuwe land zijn uitgespaard. Het betreft het Eemmeer en de ondiepe delen van het Gooimeer en het IJmeer, inclusief oeverlanden. In deze randmeren trad voor verzoeting en de beschutte ligging verlanding op langs de oude kust. Plaatselijk zijn vrij brede oevervegetaties ontstaan. De oeverzones bestaan voornamelijk uit moerasvegetaties met slikranden. Het open water van de randmeren is van grote betekenis als fourageer-, rust-, en ruigebied van tal van watervogels, met name tijdens de najaarstrek en de winterperiode. De slikranden langs de kust zijn van belang als fourageergebied en slaappleaats voor doortrekkende steltlopers. De moerasvegetaties en wilgenstruwelen zijn van groot belang als broedgebied.

Bestuur en beheer van 'Eemmeer, Gooimeer en IJmeer' zijn gericht op bescherming en behoud van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden, van het gebied. Dit komt onder meer tot uiting in de status 'als kerngebied' en 'natuurontwikkelingsgebied' in het Natuurbeleidsplan (1990), de aanwijzing als staats- en beschermd natuurmonument op grond van de Natuurbeschermingswet, de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplannen en in het gevoerde beheer.

Kwade Hoek

Het gebied de 'Kwade Hoek' ligt in de provincie Zuid-Holland en behoort tot het grondgebied van de gemeente Goeedereede. Het gebied heeft een oppervlakte van ongeveer 825 ha en is in eigendom van de Staat; het aan de landzijde gelegen gedeelte van circa 375 ha is in beheer bij de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. Het gebied ligt aan de Noordzee, bij de monding van het Haringvliet. De 'Kwade Hoek' bestaat uit ondiepe zee en uit beweide schor en slikken, doorsneden door grillig verlopende krekens en vochtige, primaire duinvalleien met een brede strook jonge duintjes. De 'Kwade Hoek' kent door de afwisseling van duinen, schorren en slikken een rijke broedvogelstand. In de trek-tijd fourageren en rusten in de poelen en krekens, op het strand en op de droogvallende platen vaak steltlopers. In de herfst verzamelen zich hier grote groepen lepelaars voor de najaarstrek. Het gebied is eveneens van belang als overwinteringsgebied voor ganzen. Bestuur en beheer zijn gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden, van het gebied. Dit komt onder meer tot uiting in het feit dat het gebied als 'kerngebied' deel uitmaakt van de ecologische hoofdstructuur van Nederland zoals aangegeven in het Natuurbeleidsplan (1990), dat het gebied is aangemerkt als één van de vier gebieden met 'accent natuur' in de beleidsconvenant 'Integraal Beleidsplan Voordelta (1993)', in de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplan en in het door de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten gevoerde beheer.

's-Gravenhage, 18 november 1994.
De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
J. J. Aartsen.

TOELICHTING BIJ DE AANWIJZING VAN DE "KWADE HOEK" ALS SPECIALE
BESCHERMINGSZONE IN HET KADER VAN DE EG-VOGELRICHTLIJN

1. Inleiding

De Kwade Hoek ligt in de provincie Zuid-Holland en behoort tot het grondgebied van de gemeente Goedereede. De oppervlakte bedraagt ongeveer 825 ha en is in eigendom van de Staat; het aan de landzijde gelegen gedeelte wordt beheerd door de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland (circa 375 ha).

Het gebied ligt aan de Noordzee, bij de monding van het Haringvliet, een afgedamde zeearm. De Kwade Hoek bestaat uit ondiepe zee en uit beweid schor en slikken, doorsneden door grillig verlopende kreken en vochtige, primaire duinvalleien met een brede strook jonge duintjes.

De Kwade Hoek vormt het leefgebied van tal van de in artikel 4, eerste lid, van de EG-Vogelrichtlijn genoemde soorten.

In deze toelichting zal vervolgens worden ingegaan op de vogelkundige waarden van de Kwade Hoek, de begrenzing van het als speciale beschermingszone aangewezen gebied, het bestuur en beheer van de Kwade Hoek en de gevolgen van de aanwijzing als speciale beschermingszone.

2. Vogelkundige waarden

De Kwade Hoek kent door de afwisseling van duinen, schorren en slikken een rijke broedvogelstand. Karakteristieke en/of zeldzame soorten zijn: Bergeend, Slobeend, Bruine kiekendief, Scholekster, Kievit, Tureluur, Grutto, Kluut, Strandplevier, Visdief, Dwergstern, Ransuil, Grauwe vliegenvanger, Tapuit, Nachtegaal, Grasmus, Braamsluiper, Tapuit en Kleine karekiet. Incidentele broedvogels zijn Grote stern en Velduil. Daarnaast is het gebied van belang als fourageergebied voor Aalscholvers en Lepelaars afkomstig van de broedkolonie in het Quackjeswater op het eiland Voorne-Putten.

In de trektijd fourageren in de poelen en kreken vaak steltlopers als Groenpootruiter, Bosruiter, Witgatje, Oeverloper en Watersnip. Op het strand en op de droogvallende platen rusten en fourageren o.a. Rosse grutto, Dwergstern, Bonte strandloper, Kanoetstrandloper en Steenloper. In de herfst verzamelen zich hier groepen van maximaal circa 140 Lepelaars voor de najaarstrek. De besdragende struiken in de duinen trekken in de herfst grote groepen doortrekkende zangvogels aan.

Het gebied is eveneens van groot belang als overwinteringsgebied voor ganzen. Grote aantallen Kolganzen, Grauwe ganzen en Brand-

ganzen rusten en/of fourageren op de Kwade Hoek. Incidenteel verblijven hier ook groepjes Rotganzen. Ook komen er 's winters roofvogels als Blauwe kiekendief, Smelleken en Slechtvalk voor.

De soorten van belang uit oogpunt van artikel 4, eerste lid, van de EG-Vogelrichtlijn, die vermeld staan in bijlage I van deze richtlijn (versie 1991), zijn onderstreept aangegeven.

3. Begrenzing

De begrenzing van de "Kwade Hoek" als speciale beschermingszone komt aan de landzijde globaal overeen met die van het gelijknamige natuurreservaat. Aan de zeezijde is aan de westzijde de gemiddelde laagwaterlijn als begrenzing aangehouden, in het centrale en oostelijke gedeelte globaal de begrenzing van het betreffende gebied met 'accent natuur' uit het Integraal Beleidsplan Voordelta (1993).

Voor de precieze begrenzing wordt verwezen naar de kaart behorende bij de aanwijzing als speciale beschermingszone.

4. Bestuur en beheer

Bestuur en beheer zijn gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden, van het gebied. Dit kan aan de hand van onderstaande punten worden geïllustreerd.

- De Kwade Hoek maakt deel uit van de ecologische hoofdstructuur van Nederland, zoals aangegeven in het Natuurbeleidsplan (1990), waarbij het gebied is aangeduid als kerngebied. Het beleid ten aanzien van kerngebieden is gericht op het veiligstellen en vergroten van de bestaande natuurwaarden.
- In het Structuurschema Groene Ruimte (Kabinetsstandpunt, 1993), waarin deze ecologische hoofdstructuur eveneens is aangegeven, is de Kwade Hoek onder meer aangegeven als "belangrijk gebied voor overige ganzensoorten" en "gebied gesloten voor de visserij op mosselzaad en kokkelvisserij en de visserij met bodemvistuigen met wekkerketteringen en de fuikenvisserij".
- In de beleidsconvenant "Integraal Beleidsplan Voordelta" (1993) is de Kwade Hoek een van de vier gebieden met 'accent natuur'.
- In het Streekplan Zuid-Holland Zuid (1990) wordt de Kwade Hoek aangeduid als "Duinnatuurgebied, tevens bodembeschermingsgebied".
- In het Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Goedereede heeft het gebied meerdere bestemmingen. De primaire functie is "Waterstaatswerken"; de secundaire functie is "Beschermd Natuurgebied".
- Het beheer zoals dat door de Vereniging Natuurmonumenten wordt uitgevoerd is gebaseerd op een beheersplan (1992), dat tot doel heeft de karakteristieke levensgemeenschappen en de internationale betekenis voor trekvogels te behouden en verder te ontwikkelen. Ten behoeve van de instandhouding van grazige vege-

taties worden schor en slikken beweid.

5. Andere gebruiksfuncties in het gebied

De Kwade Hoek heeft naast de natuurfunctie een beperkte recreatieve functie. Het gebied is beperkt opengesteld voor wandelaars.

6. Gevolgen van de aanwijzing als speciale beschermingszone

De richtlijn van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, nr. 79/409/EEG, Pb. EG., no. L103, bepaalt terzake de speciale beschermingszones het volgende:

- Artikel 3, lid 2, sub a, verplicht de overheid tot het instellen van zones voor de bescherming, de instandhouding en het herstel van biotopen en leefgebieden van alle natuurlijke in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de lidstaten.
- Artikel 4 geeft een nadere uitwerking van de in artikel 3, lid 2, sub a, genoemde verplichting tot het instellen van de beschermingszones, waarbij met name prioriteit wordt gegeven aan de in Bijlage I van de EG-Vogelrichtlijn genoemde soorten (artikel 4, lid 1) en de migrerende soorten (artikel 4, lid 2).
- Artikel 4, lid 3, verplicht de overheid tot het toezenden aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen van alle nuttige gegevens, zodat zij de geëigende initiatieven kan nemen voor de coördinatie die nodig is om te bereiken dat de zones bedoeld in lid 1 enerzijds, en in lid 2 anderzijds, een samenhangend geheel vormen dat voldoet aan de eisen inzake bescherming van de soorten in de geografische zee- en landzone waar deze richtlijn van toepassing is.
- Artikel 4, lid 4, verplicht de overheid tot het nemen van passende maatregelen om vervuiling en verslechtering van de woongebieden in de in de leden 1 en 2 bedoelde beschermingszones te voorkomen, alsmede om te voorkomen dat de vogels aldaar worden gestoord, voor zover deze vervuiling, verslechtering en verstoring, gelet op de doelstellingen van dit artikel, van wezenlijke invloed zijn.
- Artikel 12, lid 1, verplicht de overheid om de drie jaar, te rekenen vanaf het verstrijken van de in artikel 18, lid 1, bedoelde termijn bij de Commissie een rapport in te dienen over de toepassing van de nationale maatregelen die krachtens de richtlijn zijn getroffen.

Wat betreft het nationale beleid kan o.a. worden vermeld dat het in 1994 bijgestelde beleid ten aanzien van de jacht in natuurgebieden onder meer van toepassing is op gebieden welke zijn aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de EG-Vogel-

richtlijn. Dit bijgestelde beleid houdt in dat in natuurgebieden geen jacht plaatsvindt op trekkende wildsoorten en dat jacht op standwildsoorten in beginsel slechts plaatsvindt indien bepaalde met name genoemde belangen daartoe nopen. Getracht wordt deze beleidslijn zo spoedig mogelijk te effectueren. In het geval van de "Kwade Hoek" wordt dit beleid overigens thans in de praktijk reeds toegepast door de beheerder.